

DSpace da Universidade de Santiago de Compostela

<http://dspace.usc.es/>

Instituto da Lingua Galega

Alba Agüete Cajiao (2015): “Variación e cambio lingüístico do vocalismo galego”. *Gallæcia - III Congreso Internacional de Lingüística Histórica*. Santiago de Compostela, 27-30 xullo 2015.

You are free to copy, distribute and transmit the work under the following conditions:

- **Attribution** — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Non commercial** — You may not use this work for commercial purposes.

VARIACIÓN E CAMBIO LINGÜÍSTICO DO VOCALISMO GALEGO

Alba Agüete Cajiao
 Instituto da Lingua Galega

GALEGOS SOCIOPOLÍTICOS
 Aparición de novas falantes en ambientes urbanos.
 (Sociol. 2004, Español 1971, 2008, 1002, O'Keefe-Kamala 2008, Kamala 2005, Kamala-O'Keefe 2004)

GALEGOS LINGÜÍSTICOS
 Contacto co español.
 Cambios e inestabilidade no vocalismo galego (Reguera 2001, Ferreira Pinto 2004).

→ Falga para cataluña
 → Outros falantes de galego

RESULTADOS

FORMAS

INSÚLBSAS

NEOFALANTISMO

"Efectivos o neofalante de galego como unha persoa que aprendeu a falar en Galicia, que non crece como unha falante e que ningún momento do seu desenvolvemento está no desenvolvemento do galego" (Kamala 2005)

CONCLUSIÓN

- Existen diferenzas significativas entre neofalantes e paleofalantes na produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego, pero
- Non hai un único "tipo" de neofalante (Kamala 2004)
- Variables como o hábitat parecen ser factores implicados na identificación e produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego

FUTURAS INVESTIGACIÓNS

- IMPULSAR A SINTEXA**
 "Mais estudos de datos, análise lingüística máis complexa"
- ANÁLISES DE DATOS HISTÓRICAS**
 Lingua neofalante no pasado, Lingüística neofalante, Tipos de societas
- USAR DATOS**
- PRAXAS**
- REVISIÓN**

METODOLOXÍA

Contexto

Estadística

Se diferenzas significativas na produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego entre a paleofalantes e os neofalantes?

ESTUDO PERCEPTIVO

Identificación de vogais abertas e pechadas en persoas nativas con varios niveis de galego e neofalantes

bola - bala popa - popa

Resultados

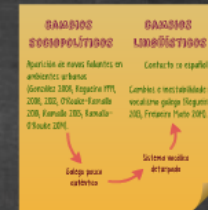
Lingua nativa e Lingua hábitat

Efectos perceptivos na identificación de falantes nativos

VARIACIÓN E CAMBIO LINGÜÍSTICO DO VOCALISMO

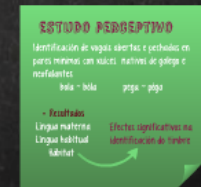
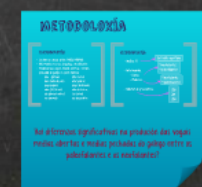
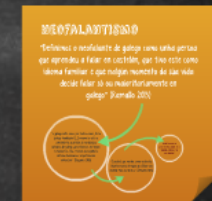
GALEGO

Alba Agüete Cajiao
 Instituto da Lingua Galega

CONCLUSIÓN

- Existen diferencias significativas entre neofalantes e paleofalantes na produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego, pero
- Non hai un único 'tipo' de neofalante (Ramallo 2014)
- Variables como o hábitat parecen ser factores implicados na identificación e produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego

GAMBIOS SOCIOPOLÍTICOS

Aparición de novos falantes en ambientes urbanos

(González 2008; Regueira 1999, 2008, 2012; O'Rourke-Ramallo 2010; Ramallo 2013; Ramallo-O'Rourke 2014).

GAMBIOS LINGÜÍSTICOS

Contacto co español

Cambios e inestabilidade no vocalismo galego (Regueira 2013, Freixeiro Mato 2014).

Galego pouco
auténtico

Sistema vocálico
deturpado

NEOFALANTISMO

“Definimos o neofalante de galego como unha persoa que aprendeu a falar en castelán, que tivo este como idioma familiar e que nalgún momento da súa vida decide falar só ou maioritariamente en galego” (Ramallo 2013)

“o galego culto non é, en moitos casos, fiel ó galego tradicional [...] mesmo se está a constata-la aparición de variedades urbanas de galego que se basean na lingua estándar escrita e toman do español o sistema fonolóxico e os patróns de entoación” (Regueira 2000)

“É posíbel que moitas e moitos destes falantes nunca cheguen a utilizar ese modelo máis auténtico” (Freixeiro 2014)

Hai diferenzas na produción das vogais entre falantes nativos e de neofalantes?

“o galego culto non é, en moitos casos, fiel ó galego tradicional [...] mesmo se está a constata-la aparición de variedades urbanas de galego que se basean na lingua estándar escrita e toman do español o sistema fonolóxico e os patróns de entoación” (Regueira 2000)

“É posible
falantes n
modelo má

ua

Hai
producción
falar
r

“É posíbel que moitas e moitos destes falantes nunca cheguen a utilizar ese modelo máis auténtico” (Freixeiro 2014)

Hai diferencias na
producción das vogais entre
falantes nativos e de
neofalantes?

ESTUDO PERCEPTIVO

Identificación de vogais abertas e pechadas en pares mínimos con xuíces nativos de galego e neofalantes

bola ~ bóla

pega ~ péga

- Resultados

Lingua materna

Lingua habitual

Hábitat

Efectos significativos na identificación do timbre

METODOLOXÍA

METODOLOXÍA

- Lectura de corpus ad hoc PARES MÍNIMOS
- Informantes nativos de galego e neofalantes
- Produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego en pares mínimos

pola (gallina)	póla (rama)
bola (bolla de pan)	bóla (pelota)
pega (pájaro)	péga (obstáculo)
vela ([tú] la ves)	vela (de barco)
ese (demostrativo)	ese (letra)
oso (animal)	óso (esqueleto)

METODOLOXÍA

- Análise FI → Correlato apertura
- Informantes
 - Homes → 4 neofalantes
4 paleofalantes
 - Mulleres → 4 neofalantes
4 paleofalantes
- Hábitat de procedencia → ZDP
ZIP
ZPP

Hai diferenzas significativas na produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego entre os paleofalantes e os neofalantes?

METODOLOXÍA

- Lectura de corpus ad hoc PARES MÍNIMOS
- Informantes nativos de galego e neofalantes
- Producción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego en pares mínimos

pola (gallina)

bola (bolla de pan)

pega (pájaro)

vela ([tú] la ves)

ese (demostrativo)

oso (animal)

póla (rama)

bóla (pelota)

péga (obstáculo)

vela (de barco)

ese (letra)

óso (esqueleto)

METODOLOGÍA

- Análise FI

Correlato apertura

- Informantes

- Homes

- Mulleres

4 neofalantes

4 paleofalantes

4 neofalantes

4 paleofalantes

- Hábitat de procedencia

ZDP

ZIP

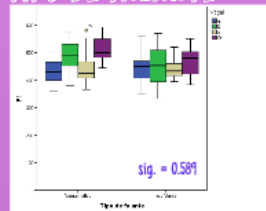
ZPP

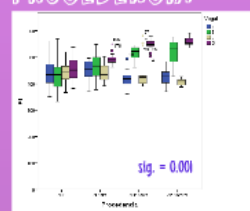
RESULTADOS

HOMES

TIPO DE FALANTE

PROCEDENCIA

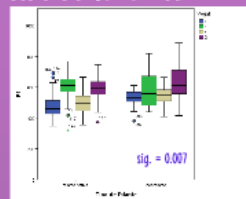
INFORMANTES

	Falante	Tipos de falante	Procedencia
Diferença significativa entre /s/~/s/ e entre /s/~/z/	H01	Polofalante	ZPF baixa
	H09	Polofalante	ZPF intermédia
Diferença significativa entre /s/~/z/	H05	Naofalante	ZPF alta
	H10	Naofalante	ZPF alta
Não há diferenças significativas	H02	Polofalante	ZPF alta
	H06	Polofalante	ZPF
	H07	Naofalante	ZPF
	H08	Naofalante	ZPF

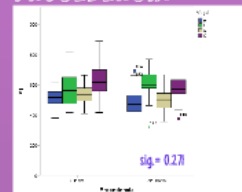
A procedencia parece mais relevante cá lingua materna

MULLERES

TIPO DE FALANTE

PROCEDENCIA

INFORMANTES

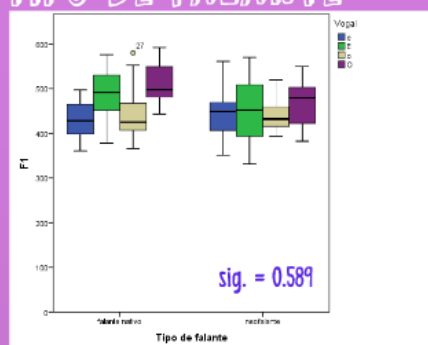
	Falante	Tipos de falante	Procedencia
Diferença significativa entre /s/~/s/ e entre /s/~/z/	H05	Polofalante	ZPF baixa
	H06	Polofalante	ZPF baixa
	H07	Polofalante	ZPF alta
	H16	Naofalante	ZPF alta
Diferença significativa entre /s/~/z/	H17	Polofalante	ZPF baixa
	H19	Naofalante	ZPF alta
Não há diferenças significativas	H03	Naofalante	ZPF alta
	H12	Polofalante	ZPF baixa
	H14	Naofalante	ZPF alta

A procedencia não é um factor relevante porque todas as informantes procedem de ZPF altas ou baixas.

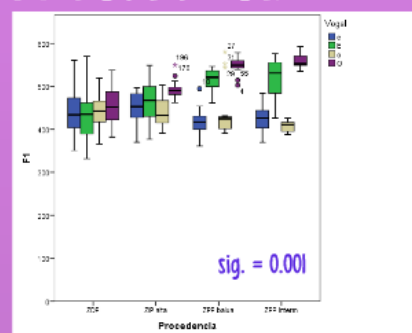
RESULTADOS

HOMES

TIPO DE FALANTE

PROCEDENCIA

INFORMANTES

	Falante	Tipo de falante	Procedencia
Diferença significativa entre /e/-/e/ e entre /o/-/o/	H01	Paleofalante	ZPP baixa
	H09	Paleofalante	ZPP intermedia
Diferença significativa entre /o/-/o/	H05	Nacofalante	ZEP alta
	H10	Nacofalante	ZEP alta
Non hai diferenza significativa	H02	Paleofalante	ZEP alta
	H06	Paleofalante	ZDP
	H07	Nacofalante	ZDP
	H08	Nacofalante	ZDP

A procedencia parece máis relevante cá lingua materna

MULLERES

Prezi

TIPO DE FALANTE

Vogal

e

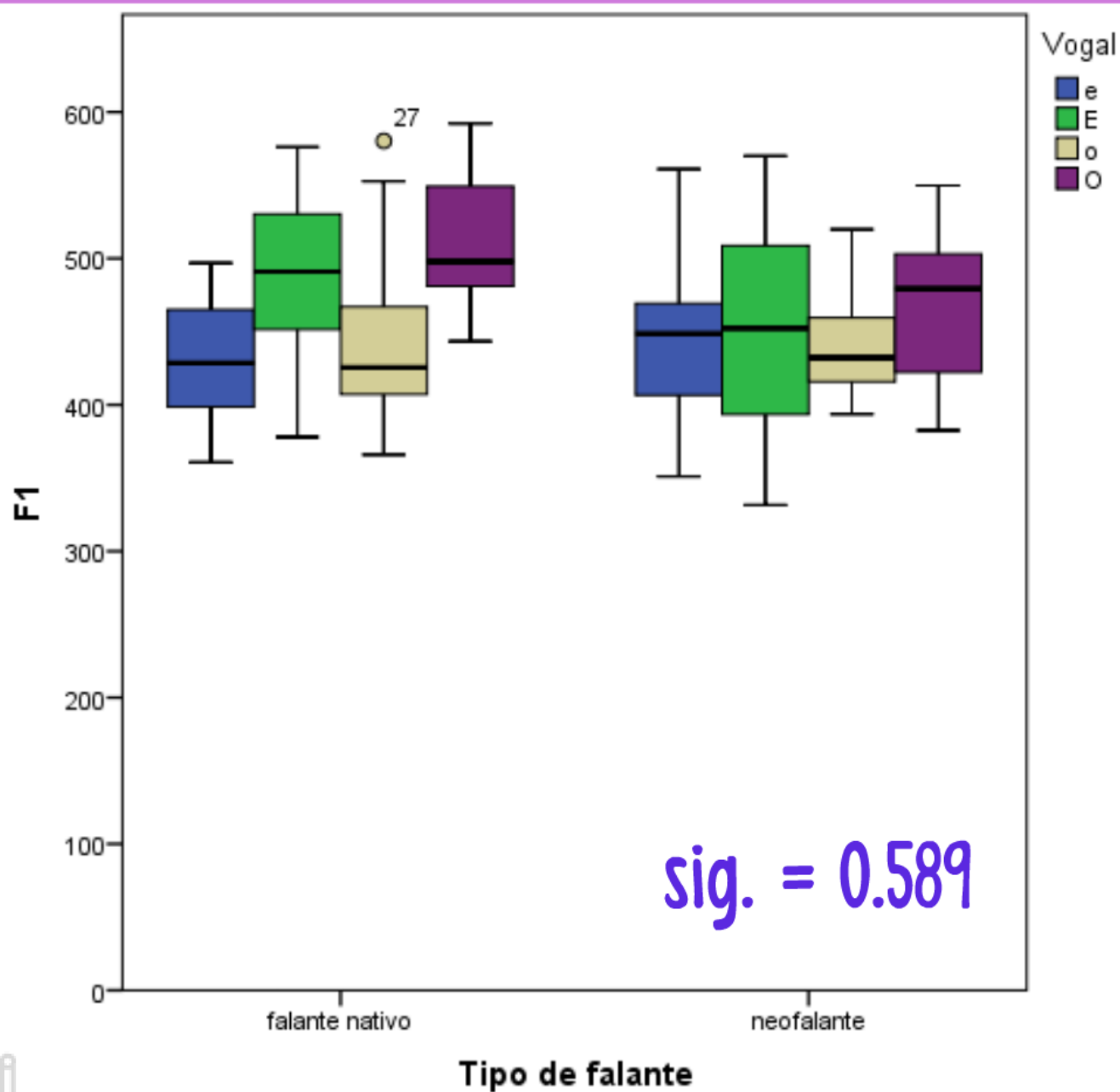
PROCEDENCIA

Vogal

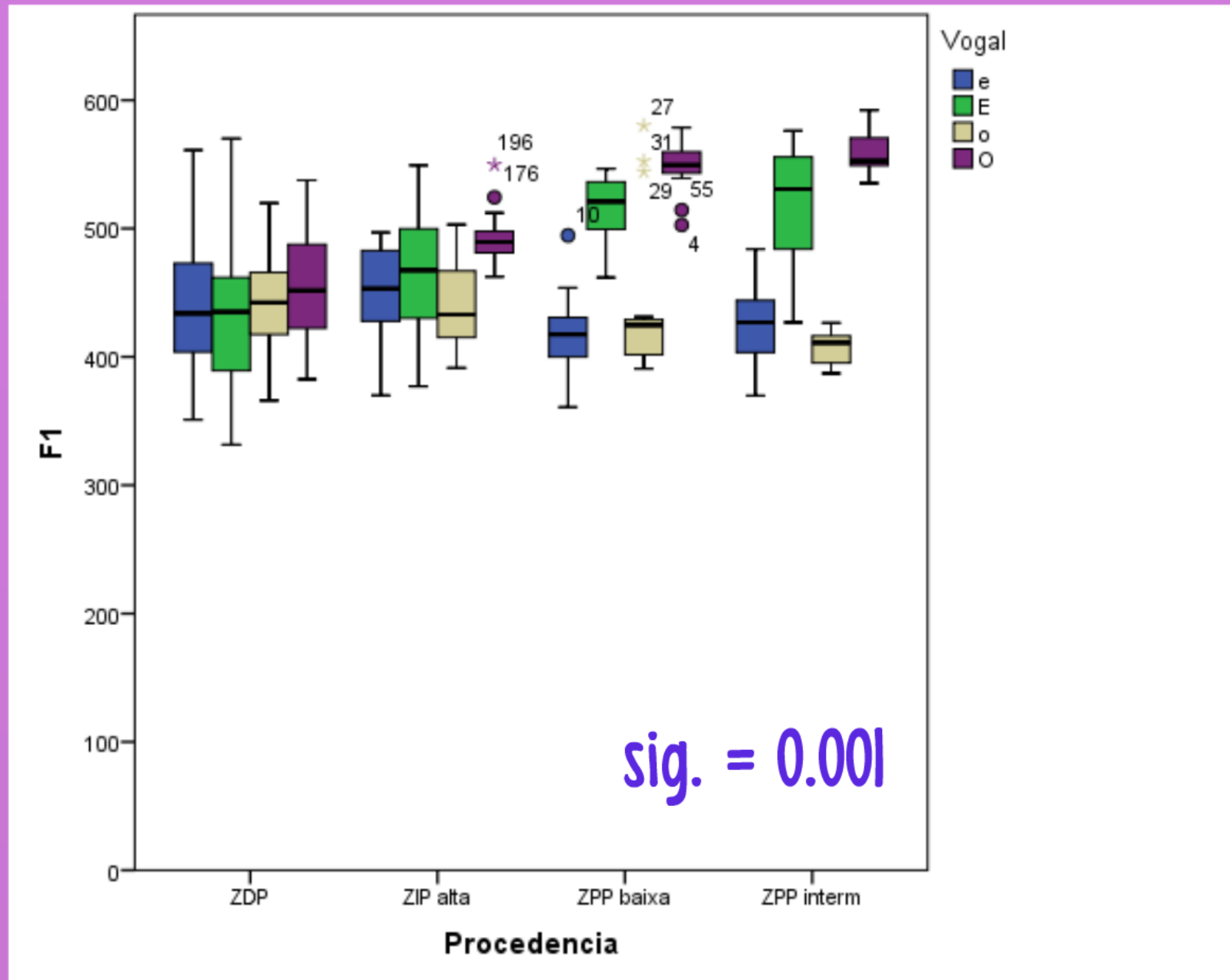
e

INFORMANTES

TIPO DE FALANTE

PROCEDENCIA

INFORMANTES

	Falante	Tipo de falante	Procedencia
Diferença significativa entre /e/-/ɛ/ e entre /o/-/ɔ/	H01 H09	Paleofalante Paleofalante	ZPP baixa ZPP intermedia
Diferença significativa entre /o/-/ɔ/	H05 H10	Neofalante Neofalante	ZIP alta ZIP alta
Non hai diferenza significativa	H02 H06 H07 H08	Paleofalante Paleofalante Neofalante Neofalante	ZIP alta ZDP ZDP ZDP

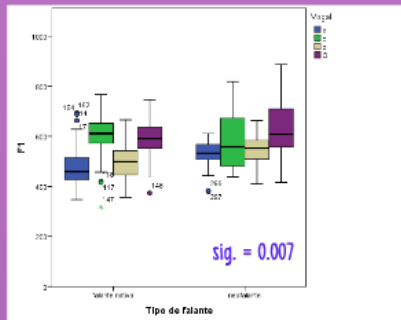
A procedencia parece máis relevante cá lingua materna

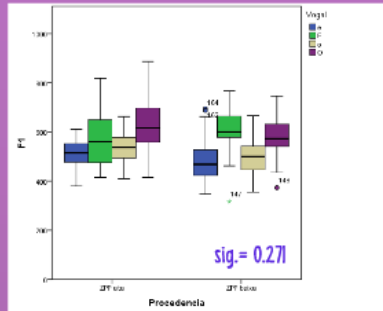
A procedencia parece máis relevante cá lingua materna

MULLERES

TIPO DE FALANTE

PROCEDENCIA

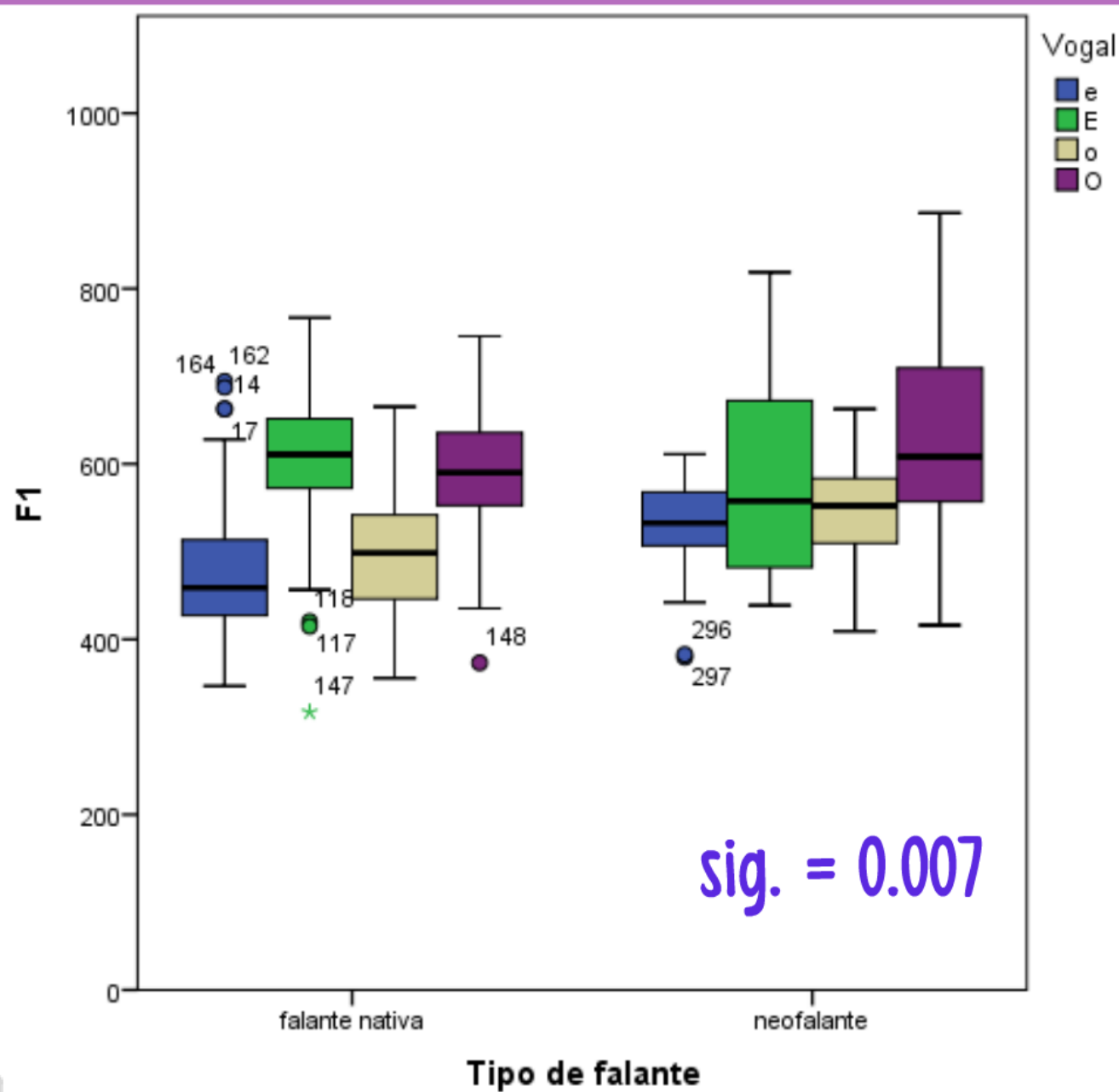

INFORMANTES

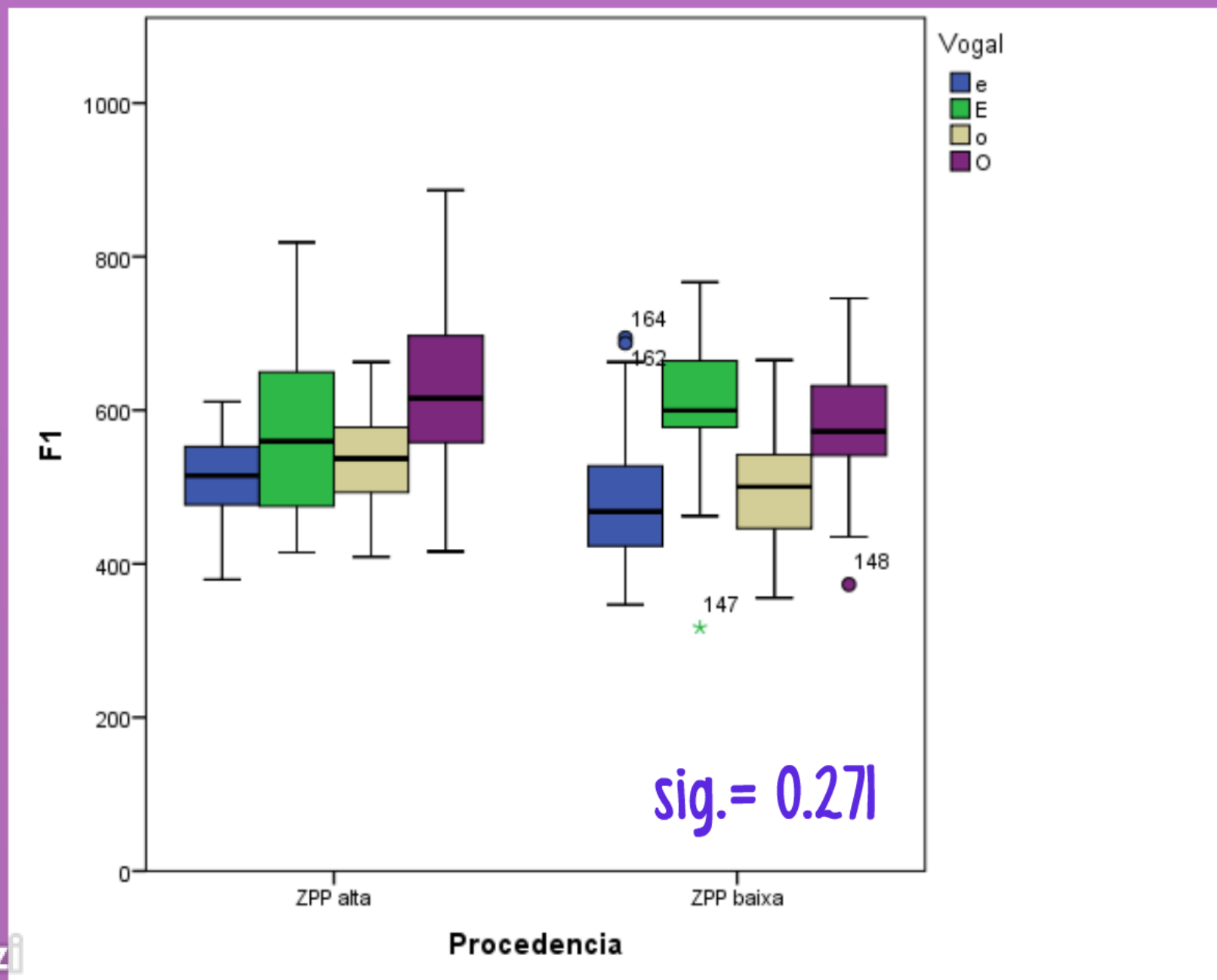
	Falante	Tipo de falante	Procedencia
Diferenza significativa entre /e/-/i:/ e entre /a/-/ɔ/	M01	Paleofalante	ZPP baixa
	M06	Paleofalante	ZPP baixa
	M07	Paleofalante	ZPP alta
	M16	Neofalante	ZPP alta
Diferenza significativa entre /a/-/ɔ/	M17	Paleofalante	ZPP baixa
	M19	Neofalante	ZPP alta
Non hai diferenza significativa	M08	Neofalante	ZPP alta
	M12	Paleofalante	ZPP baixa
	M14	Neofalante	ZPP alta

A procedencia non é un factor relevante porque todas as informantes proceden de ZPP altas ou baixas.

TIPO DE FALANTE

PROCEDENCIA

INFORMANTES

	Falante	Tipo de falante	Procedencia
Diferenza significativa entre /e/-/ɛ/ e entre /o/-/ɔ/	M01	Paleofalante	ZPP baixa
	M06	Paleofalante	ZPP baixa
	M07	Paleofalante	ZPP alta
	M16	Neofalante	ZPP alta
Diferenza significativa entre /o/-/ɔ/	M17	Paleofalante	ZPP baixa
	M19	Neofalante	ZPP alta
Non hai diferenza significativa	M08	Neofalante	ZPP alta
	M12	Paleofalante	ZPP baixa
	M14	Neofalante	ZPP alta

A procedencia non é un factor relevante porque todas as informantes proceden de ZPP altas ou baixas.

CONCLUSIÓNS

- Existen diferenzas significativas entre neofalantes e paleofalantes na produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego, pero

Non hai un único 'tipo' de neofalante
(Ramallo 2014)

- Variables como o hábitat parecen ser factores implicados na identificación e produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego

AMPLIAR A MOSTRA

- Maior volume de dados
- Perfis lingüísticos máis completos

**ANALIZAR OUTROS
POSIBLES FACTORES**
Lingua materna dos pais
Lingua(s) ambientais
Tipoloxía de neofante

...

MÁIS IDEAS?

GRAZAS!

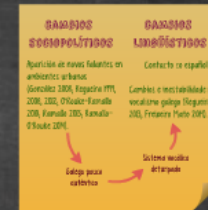
REFERENCIAS

- Freixeiro Mato, X. R. (2014) "Lingua oral, calidade da lingua e futuro do galego", en Sánchez Rei, X. M. (ed.) Modelos de lingua e compromiso, A Coruña: Bahía, 13-84.
- González González, M. (2008) "O novo galego urbano", en Brea López, M. et alii (eds.) Cada palabra pesaba, cada palabra media. Homenaxe a Antón Santamarina, Santiago de Compostela: Servizo de Publicacións e Intercambio Científico da Universidade de Santiago de Compostela, 363-374.
- O'Rouke, B.-Ramallo, F. (2010) "Los nuevos hablantes de lenguas minoritarias: una comparación entre Irlanda y Galicia", en Proceedings in the IX Congreso Internacional de Lingüística General. Universidad de Valladolid, 1684-1700.
- Ramallo, F.-O'Rouke, B. (2014) "Perfiles de neohablantes en gallego", *Digitum*, 6
- Ramallo, F. (2013) "Neofalantismo", en Gugenberger, E.-Monteagudo, H.-Rei-Doval, G. (eds) Contacto de linguas, hibridade, cambio: contextos, procesos e consecuencias, Instituto da Lingua Galega-Consello da Cultura Galega: Santiago de Compostela, 245-258.
- Regueira Fernández, X. L. (1999) "Estándar oral e variación social da lingua galega", en Álvarez, R.-Vilavedra, D. (eds.) Cinguidos por unha arela común. Homenaxe ó profesor Xesús Alonso Montero, tomo I, Servizo de Publicacións e Intercambio Científico: Santiago de Compostela, 855-875.
- Regueira Fernández, X. L. (2000) "Un modelo de estándar oral para a lingua galega", en Kremer, D. (ed.) Actas do VI Congreso Internacional de Estudos Galegos, Edicións do Castro: Sada, 19-33.
- Regueira Fernández, X. L. (2008a) "Cambios fonéticos e fonolóxicos no galego contemporáneo", *Estudos de Lingüística Galega*, 1.
- Regueira Fernández, X.L. (2008b) "Cambios fonolóxicos no galego actual", en Brea López, M. et alii (eds.) Cada palabra pesaba, cada palabra media. Homenaxe a Antón Santamarina, Santiago de Compostela: Servizo de Publicacións e Intercambio Científico da Universidade de Santiago de Compostela, 275-286.
- Regueira Fernández, X. L. (2012) "Autenticidade e calidade de lingua: purismo e planificación lingüística no galego actual", *Estudos de lingüística galega*, 4
- Regueira Fernández, X. L. (2013a) "Estándar oral e modelos de lingua", *A letra miúda* 2.

VARIACIÓN E CAMBIO LINGÜÍSTICO DO VOCALISMO

GALEGO

Alba Agüete Cajiao
 Instituto da Lingua Galega

CONCLUSIÓN

- Existen diferencias significativas entre neofalantes e palcofalantes na produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego, pero
- Non hai un único 'tipo' de neofalante (Ramallo 2014)
- Variables como o hábitat parecen ser factores implicados na identificación e produción das vogais medias abertas e medias pechadas do galego

